2. Carrillo K. J. *African American–Latino Relations in the 21st Century: When Cultures Collide*. Santa Barbara : Praeger, 2017. 241 p.
3. Behnken B. D. (ed.). *Civil Rights and Beyond: African American and Latino/a Activism in the Twentieth-Century United States*. Athens : University of Georgia Press, 2016. 304 p.

УДК 791.229:338.46:004.738.5(477)

ДОКУМЕНТАЛЬНЕ КІНО В ОПТИЦІ ФУНКЦІОНУВАННЯ КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ: УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ ДИСТРИБУЦІЇ ТА ФЕСТИВАЛЬНОГО ОБІГУ

Федорук А.Я., аспірант
Київський національний університет технологій та дизайну

Ключові слова: документальне кіно, креативні індустрії, аудіовізуальний сектор, дистрибуційні моделі, фестивальна інфраструктура, цифровізація культури, культурна економіка, медіа-платформи, соціокультурна репрезентація, український культурний продукт.

У сучасних умовах трансформації культурної сфери документальне кіно поступово виходить за межі суто мистецької практики і розглядається як важливий сегмент креативних індустрій. Документалістика стала не лише засобом культурної рефлексії, а й інструментом соціальної комунікації, міжнародної репрезентації та економічної діяльності в межах аудіовізуального сектору.

У культурологічному вимірі документальне кіно можна розглядати як окрему культурну практику. Культуролог Копієвська О.Р. однією з головних інтенцій культурних практик визначає саме: збереження, передачу та подальший розвиток системи значень, ідей, що об'єктивуються в знаннях та проявляються в символічних формах [3], а тому і кіно як символічна форма є мистецтвом, яке трансформує реальність у візуально-звукові образи-символи, що несуть глибокі культурні, психологічні та філософські смисли та поєднують функції художньої інтерпретації реальності, соціального свідчення та культурної пам’яті.

Водночас у межах креативних індустрій воно набуває ознак культурного продукту, який створюється, просувається та розповсюджується через специфічні інституційні механізми: фестивалі, дистрибуційні платформи, телевізійні та онлайн-сервіси.

Особливістю документального кіно є складність його комерціалізації. На відміну від масового ігрового кінематографа, документальні фільми мають значно менший потенціал касових зборів у традиційному кінопрокаті. Це пов’язано з більш вузькою аудиторією,

тематичною специфікою та часто аналітичним або соціально-критичним характером контенту. Проте в останні роки спостерігається тенденція поступового розширення каналів дистрибуції документалістики. В Україні формується екосистема, що поєднує фестивальний показ, обмежений кінотеатральний прокат та онлайн-платформи.

Значну роль у цьому процесі відіграють фестивальні інституції, які виступають не лише культурними подіями, але й важливими майданчиками дистрибуції та популяризації документального кіно. Одним із ключових фестивалів у цьому контексті є Docudays UA International Human Rights Documentary Film Festival, який протягом понад двох десятиліть формує середовище розвитку української документалістики. Фестиваль виконує кілька функцій: презентацію нових фільмів, професійну комунікацію між режисерами та продюсерами, а також просвітницьку діяльність, спрямовану на формування глядацької культури сприйняття документального кіно [4].

Крім того, в Україні з'являються нові тематичні фестивалі, що реагують на сучасний історичний контекст. Зокрема, фестиваль Cinema for Victory, започаткований у Києві, зосереджується на документальних фільмах, присвячених російсько-українській війні та її соціальним наслідкам. Подібні культурні події не лише сприяють поширенню аудіовізуальних творів, але й виконують важливу функцію формування культурної пам'яті та міжнародного інформаційного впливу [2].

Окрім фестивальної циркуляції, дедалі більшого значення набуває онлайн-дистрибуція документальних фільмів. В Україні функціонують цифрові платформи, що забезпечують легальний доступ до аудіовізуального контенту, серед яких особливу роль відіграє Takflix, що спеціалізується на показі українського кіно. Також документальні фільми поширюються через великі стримінгові сервіси, зокрема MEGOGO, Sweet.TV та міжнародну платформу Netflix. Цифрові медіа значно розширюють потенційну аудиторію документалістики та створюють нові економічні моделі її монетизації.

У цьому контексті документальне кіно починає функціонувати як елемент ширшої економіки креативних індустрій. Як зазначає Зоя Алфьорова, сучасні трансформації українських креативних індустрій відбуваються під впливом російсько-української війни, що стимулює розвиток нових моделей фінансування, дистрибуції та цифрової комунікації. Зокрема, активізується використання грантових програм, краудфандингових платформ та міжнародних фондів підтримки культурних проєктів. Вчена зазначає, що цілеспрямована підтримка Українським культурним фондом художніх ініціатив, як програмно національних, допомагає зміцнити патріотичні почуття та підтримує народний спротив. У межах цієї логіки аудіовізуальна сфера стає одним із рушіїв переходу креативних індустрій до цифрових моделей існування,

що відкриває нові можливості для просування культурних продуктів на глобальному ринку [1].

Таким чином, документальне кіно в Україні поступово інтегрується у систему креативних індустрій, де поєднуються культурні, соціальні та економічні функції. Хоча комерційний потенціал документалістики у традиційному прокаті залишається обмеженим, розвиток фестивальної інфраструктури, цифрових платформ та міжнародної підтримки сприяє формуванню альтернативних моделей дистрибуції та монетизації. Документальне кіно в сучасній Україні функціонує як багатовимірний культурний феномен. Воно є одночасно інструментом фіксації історичних подій, формою культурної рефлексії та складовою креативної економіки. Фестивалі, онлайн-платформи та міжнародні культурні програми створюють інституційну інфраструктуру, яка дозволяє документалістиці не лише зберігати художню автономію, але й поступово інтегруватися в економічні механізми сучасних креативних індустрій.

Список використаних джерел

1. Алфьорова З. Зміни в креативних індустріях України в контексті російсько-української війни. *Митець. Мистецтво. Споживач. Зміна диспозиції:* зб. матеріалів Міжнарод. наук.-практ. інтернет-конф., Київ 26 червня 2024 р. Київ: ІК НАМ України, 2024. С. 57–61.

2. Зінченко М. У Києві розпочався фестиваль документального кіно *Cinema for Victory* / Detector.media. 2025. URL: https://detector.media/infospace/article/238584/2025-02-26-u-kyievi-rozpochavsya-festyval-dokumentalnogo-kino-cinema-for-victory/ (дата звернення: 05.03.2026).

3. Копієвська О.Р. Тематизація культурних практик у науковому дискурсі. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*: наук. журнал. Київ: Міленіум, 2019. № 1. С. 64–69.

4. Міжнародний фестиваль документального кіно про права людини *Docudays UA* / Docudays.ua. 2026. URL: https://docudays.ua/projects/ (дата звернення: 05.03.2026).

УДК 316.7:316.64:008

ІСТОРИЧНА ПАМ’ЯТЬ І КУЛЬТУРА ЯК ОСНОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Ченцова А.О., здобувач вищої освіти